

ПВНЗ УНІВЕРСИТЕТ КОРОЛЯ ДАНИЛА

Факультет суспільних і прикладних наук

Кафедра туризму та готельно-ресторанної справи

ЗАТВЕРДЖУЮ
проректор з методичної роботи

СТРАХУВАННЯ В ТУРИЗМІ
СИЛЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Галузь знань
Спеціальність
Освітній рівень перший
Освітня програма

242 «Туризм»
(бакалавр)
Економіка та організація туристичної діяльності

Вид дисципліни
Мова викладання, навчання та оцінювання

базова
українська

Завідувач кафедри туризму та готельно-ресторанної справи

кандидат економічних наук,
П. А. Горішевський

Івано-Франківськ
ПВНЗ Університет Короля Данила
2020

ЗАТВЕРДЖЕНО на засіданні кафедри туризму та готельно-ресторанної справи

Протокол № 2 від 02.09.2020 р.

Розробник: Перцович Тетяна Олександрівна, викладач вищої категорії

Контактний телефон викладача	(050) 0671825
e-mail	tetiana.pertsovykh@ukd.edu.ua
Номер аудиторії (кафедри)	
Посилання на сайт	ukd.edu.ua

**Лист оновлення та перезатвердження робочої програми
навчальної дисципліни**

Навчальний рік	Дата засідання кафедри-розробника РНПД	Номер протоколу	Підпис завідувача кафедри	Підпис гаранта освітньої програми
2020-2021	02.09.2020	№2		

ВСТУП

Загальна інформація про дисципліну. Ринкові перетворення в Україні зумовили необхідність широкого застосування страхування як важливого елемента господарського механізму і способу захисту економіки та життєдіяльності людини від несприятливих подій, стихійних лих, аварій та катастроф. Унаслідок цього з'явилася потреба у висококваліфікованих страхових фахівцях - страхових менеджерах, спеціалістах з ліквідації збитків, оцінювачах ризиків, страхових агентах і брокерах. Глибокі знання з теорії і практики страхування повинні мати не тільки працівники страхових компаній, але і управлінський персонал туристичних підприємств, банків, інвестиційних компаній.

Місце дисципліни. Програма дисципліни «Страхування в туризмі» спрямована на розуміння практичного змісту впливу нормативно-правових актів на процес організації страхової діяльності в сфері туризму. Програма дисципліни розкриває суть та значення системи відносин між страховою компанією і туристом по захисту його життя і здоров'я та майнових інтересів при настанні страхових випадків. Тому програма передбачає вивчення теорії та класифікації страхування, організації страхового ринку та діяльності страхових компаній на ньому, порядку здійснення основних видів страхових, співстрахувальних та перестрахувальних операцій, а також основи економіки і фінансової надійності страхових компаній, туристичних агентств та інших учасників туристичного ринку.

Цілі та зміст дисципліни. Завдання дисципліни полягає у вивченні сутності, ролі та механізму страхування, що сприятиме формуванню високого рівня знань для ефективного застосовування в галузі страхування та повного використання можливості страхового захисту в роботі та особистому житті; вивчення засобів організації та розвитку страхового ринку та державного регулювання страхової діяльності; здобуття знань з основних видів страхування життя, майнового страхування та страхування відповідальності, перестрахування з позицій здобутків вітчизняного та зарубіжного досвіду; формування вмінь аналізувати ринок страхових послуг і оцінювати фінансову стійкість страхових компаній.

Результати навчання та їх співвідношення з програмними результатами навчання. Згідно з вимогами освітньо-професійної програми студенти повинні знати:

- суть та значення страхування в туризмі;
- функції та принципи страхування;
- види страхування;
- особливості державного регулювання страхової діяльності;
- структуру страхового ринку;

- систему формування та використання фондів загальнообов'язкового соціального страхування;

- поняття страхових ризиків та їх оцінювання;

- поняття страхових послуг та особливості їх реалізації;

- порядок укладання та ведення страхової угоди;

вміти:

- вільно орієнтуватися у теоретичних і практичних питаннях страхування туризму і страхового ринку;

- розраховувати страхові платежі та виплати страхового відшкодування;

- проводити розрахунки матеріального забезпечення;

- використовувати особливості встановлення страхової суми та для розрахунку страхового тарифу;

- укладати договір страхування;

- аналізувати ринок страхових послуг;

- аналізувати економічну ефективність страхової діяльності з метою захисту інтересів страхувальників;

- оцінити вплив страхування на розвиток економіки держави.

Метою викладення дисципліни «Страхування в туризмі» є формування у студентів системи знань теорії та практики страхування майнових інтересів юридичних і фізичних осіб, поглиблення вивчення механізму надання страхових послуг в сфері туризму.

Професійні компетентності, яких набувають студенти внаслідок вивчення навчальної дисципліни

Код компетентності	Назва	Програмні результати навчання
СК-17	Здатність застосувати основні методи організації безпеки життєдіяльності людей, їх захисту від можливих наслідків аварій, катастроф, стихійних лих, інших ситуацій в туристичній діяльності	вміти виявляти проблемні ситуації та прогнозувати ймовірні ризики
СК-7	Створювати якісний, конкурентоспроможний та безпечний туристичний продукт для потреб національного ринку та закордонних споживачів	вміти виявляти і пояснювати принципи і методи організації та технології обслуговування туристів з дотриманням стандартів якості і норм безпеки

ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Курс	4	
Семестр	7	
Кількість кредитів ECTS	6	
Аудиторні навчальні заняття	лекції	24 (в годинах)
	семінари, практичні	22 (в годинах)
	лабораторні	-
Самостійна робота	134 (в годинах)	
Співвідношення кількості годин аудиторних занять до самостійної роботи	26: 74	
Форма підсумкового контролю	Екзамен	

Структурно-логістична схема вивчення навчальної дисципліни:

Попередні дисципліни	Наступні дисципліни
Організація транспортного обслуговування	Інформаційні системи в туризмі
Організація зеленого туризму	Правове регулювання туристичної діяльності
Організація екскурсійної діяльності	Міжнародний туристичний бізнес
Маркетинговий менеджмент	Організація в'їзного туризму

ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Тема 1. Сутність, принципи і класифікація страхування

Суть і роль страхування. Виникнення та етапи розвитку страхування. Предмет і завдання дисципліни.

Функції страхування: ризикова, створення та використання страхових резервів, заощадження коштів, превентивна й інвестиційна.

Принципи страхування: конкурентність, страховий ризик, страховий інтерес, максимальна сумлінність, відшкодування в межах реально завданих збитків, франшиза, суброгація, співстрахування і перестраховування, диверсифікація.

Класифікація страхування. Класифікація за об'єктами страхування, за видами небезпеки, за формами проведення страхування, за економічною ознакою. Закон України “Про страхування”.

Тема 2. Державне регулювання страхової діяльності

Необхідність, зміст і значення державного регулювання страхової діяльності. Правове забезпечення страхової діяльності. Органи нагляду за страховою діяльністю та їх функції.

Порядок ліцензування страхової діяльності. Напрями вдосконалення державної політики в галузі страхування.

Тема 3. Страхові ризики та їх оцінювання

Страхові ризики, їх сутність. Поняття ризиків, компоненти їх економічного змісту. Класифікація ризиків. Види ризиків за критеріями причини, об'єкта, обсягу та наслідків. Оцінка ризиків.

Ризик-менеджмент як система управління ризиками. Етапи ризик-менеджменту. Аналіз ризику, його зміст і заходи. Контроль над ризиком, способи його здійснення. Фінансування ризику, його форми. Страхування як форма передання ризиків. Критерії страхування ризиків.

Страховий тариф, його структура. Методи розрахунку страхового тарифу.

Тема 4. Страховий ринок

Страховий ринок, його поняття. Структура страхового ринку: інституціональна, територіальна, галузева, організаційна. Інфраструктура страхового ринку. Внутрішнє та зовнішнє середовище страхового ринку.

Страхові організації (компанії), їх види і порядок створення.

Страховий маркетинг. Страхові посередники, їх види. Права та обов'язки страхових посередників. Регулювання діяльності страхових посередників.

Перспективи розвитку страхового ринку України.

Тема 5. Страхові послуги та особливості їх реалізації

Страхова послуга (продукт), її поняття та специфічні ознаки.

Реалізація страхових послуг. Етапи процесу реалізації страхових послуг. Аквізиція, її виконавці та порядок проведення. Супровід договору страхування, його заходи. Дії при настанні страхового випадку та страхове відшкодування. Порядок урегулювання збитків. Показники якості сервісу в проведенні реалізації страхових послуг.

Тема 6. Порядок укладання та ведення страхової угоди

Страхова угода (договір страхування), її поняття та функції. Істотні умови договору страхування.

Страхове зобов'язання, його поняття. Права та обов'язки суб'єктів страхового зобов'язання.

Закон України “Про страхування” про порядок підготовки та укладання страхових договорів.

Порядок вирішення спорів і припинення дії договору страхування. Підстави для відмови страховика у виплаті страхового відшкодування.

Тема 7. Особисте страхування

Особисте страхування, його мета і страхові ризики. Підгалузі особистого страхування. Страхування життя, його суть і особливості. Фактори, що впливають на умови страхування життя і розмір страхової премії. Особливість формування страхових тарифів при страхуванні життя. Страхові події, у разі настання яких здійснюється виплата із страхування життя. Страхування капіталів і страхування рент, їх особливості та відмінності між ними.

Види страхування життя. Змішане страхування життя, його суть, умови договору страхування та виплати страхової суми. Страхування дітей, його особливості. Страхування до вступу в шлюб (весільне). Довічне страхування. Страхування додаткової пенсії.

Тема 8. Майнове страхування

Страхування майна громадян, його необхідність і об'єкти.

Добровільне страхування будівель. Об'єкти та умови страхування. Договір страхування, порядок його укладання. Порядок виплати страхового відшкодування. Визначення суми збитку та страхового відшкодування.

Страхування домашнього майна, його об'єкти. Умови страхування домашнього майна. Механізм страхування домашнього майна. Порядок визначення та виплати страхового відшкодування.

Тема 9. Страхування відповідальності

Страхування відповідальності, його необхідність, зміст і структура.

Обов'язкове страхування цивільної відповідальності власників транспортних засобів. Система міжнародних угод "Зелена карта".

Тема 10. Перестраховування і співстраховування

Перестраховування, його сутність і необхідність.

Форми та методи перестраховування.

Співстраховування та механізм його застосування.

Тема 11. Доходи, витрати і прибуток страховика

Доходи страховика. Доходи від основної (страхової) діяльності. Доходи від інвестиційної та фінансової діяльності. Інші доходи звичайної діяльності та надзвичайних подій.

Витрати страховика. Витрати на проведення страхових операцій, їх склад. Витрати на проведення інших операцій.

Прибуток страхової компанії, його складові. Порядок визначення прибутку. Розподіл прибутку. Оподаткування страхових компаній.

Тема 12. Фінансова надійність страхової компанії

Фінансова надійність страхової компанії. Страхові резерви, їх види та визначення. Платоспроможність страховика, умови її забезпечення. Інвестиційна стратегія страхових компаній.

КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ

Система оцінювання сформованих компетентностей у студентів враховує види занять, які згідно з програмою навчальної дисципліни передбачають лекційні, семінарські, практичні, а також виконання самостійної роботи. Поточне оцінювання студента університету з навчальної дисципліни «Страховання в туризмі» на семінарських та практичних заняттях здійснюється за чотирьох бальною шкалою, де «2» - незадовільно; «3» - задовільно; «4» - добре; «5» - відмінно.

Порядок проведення поточного оцінювання знань студентів.

Оцінювання знань студента під час семінарських, практичних занять проводиться за такими критеріями:

- розуміння та ступінь засвоєння теоретичних аспектів страхування, методологічні засади, що розглядаються з точки зору системного підходу;
- засвоєння фактичного матеріалу навчальної дисципліни;
- ознайомлення з рекомендованою літературою, а також із сучасною літературою з питань, що розглядаються в страхуванні;
- вміння поєднувати теорію з практикою при розгляді ситуацій, проведенні розрахунків у процесі розв'язанні задач, виконання індивідуальних завдань;
- наявність логіки, дотримання структури та ділового стилю щодо викладу матеріалу в письмових роботах (рефератах) і при виступах в аудиторії, вміння обґрунтовувати свою позицію, здійснювати узагальнення інформації та робити висновки;
- здатність проводити критичну та незалежну оцінку певних проблемних питань;
- вміння пояснювати альтернативні погляди та наявність власної точки зору, позиції на певні проблемні питання;
- застосування аналітичних підходів;
- якість і чіткість викладення міркувань у побудові виступів;
- логіка, структуризація та обґрунтованість висновків щодо конкретної проблеми в письмовій роботі;
- самостійність виконання роботи;
- грамотність подачі матеріалу;
- використання методів порівняння, узагальнення понять та явищ;
- оформлення роботи.

Студенти повинні мати позитивні оцінки не менше, ніж за 40% проведених семінарських, практичних занять.

Критеріями оцінювання позааудиторної самостійної роботи студентів, є: глибина і міцність знань, рівень мислення, вміння систематизувати знання за

окремими темами, вміння робити обґрунтовані висновки, володіння категорійним апаратом, навички і прийоми виконання практичних завдань, вміння знаходити необхідну інформацію, здійснювати її систематизацію та обробку, самореалізація на практичних та семінарських заняттях.

Підсумковий контроль знань та компетентностей студентів з навчальної дисципліни здійснюється на підставі проведення семестрового екзамену, завданням якого є перевірка розуміння студентом програмного матеріалу в цілому, логіки та взаємозв'язків між окремими темами, здатності творчого використання накопичених знань, вміння формулювати своє ставлення до певної проблеми навчальної дисципліни тощо. Усі студенти зобов'язані до екзамену відпрацювати всі пропущені семінарські, практичні заняття.

Підсумковий контроль проводиться у тестовій формі і оцінюється відповідно до шкали оцінювання знань студентів за ЄКТС. Питання, що виносяться на екзамен у вигляді тестів охоплюють програму дисципліни і передбачають визначення рівня знань та ступеня опанування студентами компетентностей. Тривалість екзамену 20 хв., впродовж яких студенти мають дати відповідь на 30 питань: 20 – I рівня; 7 – II і 3 – III.

Студента слід вважати атестованим, якщо сума балів, одержаних за результатами тестування, дорівнює або перевищує 60.

Шкала оцінювання знань студентів: національна та ECTS

Шкала в балах	Національна шкала	Шкала ЄКТС
90-100 балів	5 «відмінно»	A
80-89 балів	4 «дуже добре»	B
76-79 балів	4 «добре»	C
68-75 бали	3 «задовільно»	D
60-67 бали	3 «достатньо»	E
35-59 балів	2 «незадовільно»	F
1-34 бали	2 «неприйнятно»	FX

МЕТОДИ НАВЧАННЯ ТА ЗАСОБИ ДІАГНОСТИКИ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ

Викладання навчальної дисципліни «Страхування в туризмі» забезпечується засобами поєднання аудиторної і позааудиторної форм із застосуванням словесних, наочних та практичних методів навчання, а також у процесі безпосереднього ознайомлення з роботою установ та організацій, зокрема шляхом проведення наступних видів навчальних занять:

- лекції – на яких здійснюється обґрунтований, послідовний і систематизований виклад певної теми (тем) чи розділу навчального предмету;
- практичні, семінарські заняття – на яких викладач здійснює опитування студентів з окремих теоретичних питань, передбачених темою навчального заняття, а також формує у студентів вміння і навички вирішувати ситуаційні завдання, пов'язані із питань страхування;
- консультації – на яких студенти отримують відповіді на конкретні запитання або пояснення складних питань, винесених на самостійне опрацювання та для виконання індивідуальних навчально-дослідних завдань;
- самостійна робота – виконується студентами у позааудиторний час за завданнями викладача та включає: підготовку до практичних занять; розгляд питань, винесених на самостійне опрацювання, індивідуальні завдання. Індивідуальні завдання виконуються у вигляді індивідуальних навчально-дослідних завдань для студентів денної форми навчання. Завдання контрольної роботи для студентів заочної форми навчання включаються теоретичне питання у вигляді тестів і задачі.

Діагностика (моніторинг і перевірка) результатів навчання здійснюється шляхом:

- 1) поточного контролю, який проводиться у формі:
  - фронтального, індивідуального опитування студентів на практичних заняттях;
  - контрольного тестування студентів та перевірки ситуаційних завдань;
  - оцінювання самостійної роботи та індивідуальних завдань студентів;
  - оцінювання виконаних завдань контрольної роботи у вигляді тестових завдань з множинним вибором та розв'язання задачі.
- 2) підсумкового контролю, який проводиться у формі екзамену. Такий контроль є завершальним етапом вивчення навчальної дисципліни та видом підсумкового контролю, який має на меті перевірити та оцінити отримані студентами знання, уміння та ступінь опанування ними практичних навичок, а також розвиток творчого мислення в обсязі вимог програми навчальної дисципліни.

Підсумковий контроль з дисципліни «Страхування в туризмі» проводиться у формі комп'ютерного тестування.

ПОЛІТИКА КУРСУ

Відпрацювання незадовільних оцінок, отриманих студентом на навчальному занятті є обов'язковим. Відпрацювання пропущених занять проводиться згідно з графіку прийому відпрацювань затвердженого завідувачем кафедри. Пропущені заняття повинні бути відпрацьовані до початку сесії. Відпрацювання пропущених лекцій проводиться шляхом надання студентом розширеного конспекту або реферату за темою лекції.

Відпрацювання семінарських та практичних занять проводиться у формі усної співбесіди з викладачем або написання письмової роботи. Після відпрацювання студентами пропущених занять викладач фіксує результат в академічному журналі.

Якщо студент бере участь у міжнародній або внутрішній програмі академічної мобільності, студент отримує індивідуальний навчальний план, який враховує фактичне виконання ним індивідуальних навчальних планів поточного та попередніх навчальних років. Якщо дисципліна не була перезарахована, відпрацювання пропущених занять здійснюється студентом впродовж семестру після повернення із навчання.

Студент, який з поважних причин, підтверджених документально, не мав можливості брати участь у формах поточного контролю має право на його відпрацювання у двотижневий термін після повернення до навчання.

Якість освітнього процесу забезпечується за допомогою дотримання принципів академічної доброчесності. Відповідно до статті 42 Закону України «Про освіту»: академічна доброчесність – це сукупність етичних принципів та визначених законом правил, якими мають керуватися учасники освітнього процесу під час навчання, викладання та провадження наукової (творчої) діяльності з метою забезпечення довіри до результатів навчання та/або наукових (творчих) досягнень. В основі академічної доброчесності лежить чесність, довіра, порядність у виконанні своїх обов'язків, справедливість, повага та відповідальність.

Академічна доброчесність покликана боротися із:

- плагіатом як актом шахрайства в студентських роботах, наукових статтях та тезах;
- фабрикацією та фальсифікацією результатів наукових досліджень;
- обманом, списуванням, використанні непередбачених навчальним процесом допоміжних матеріалів та технічних засобів.

За порушення академічної доброчесності здобувачі освіти можуть бути притягнені до такої академічної відповідальності:

- повторне проходження оцінювання (контрольна робота, іспит, залік);
- повторне проходження навчального курсу;
- відрахування із закладу освіти (крім осіб, що здобувають загальну середню освіту).

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА:

Основна

1. Говорушко Т.А. Страхові послуги. Підручник. – К.: Центр учбової літератури, 2011. – 376 с.
2. Дьячкова Ю.М. Страхування. Навчальний посібник. – К.: Центр учбової літератури, 2008. – 240 с.
3. Пасічний, В.О. Страхування: Навч. посібник для студентів вищих навчальних закладів/ В.О. Пасічний, В.В. Жван; Харк. нац. акад. міськ. госп- ва. – Х.: ХНАМГ, 2009. – 218 с.
4. Страхування: теорія та практика: Навчально-методичний посібник / Внукова Н.М., Успенко В.І., Временко Л.В. та ін.; За загальною редакцією проф. Внукової Н.М. — Харків: Бурун Книга, 2004.
5. Самсонова И.А. Страхование: Учебное пособие. – Владивосток: Изд-во ВГУЭС, 2007. –148.
6. Ткаченко Н.В. Страхування. Навчальний посібник. – К.: Ліра, 2007. – 376 с.
7. Фисун В. І., Ярова Г. М. Страхування. Навч. посіб. – К.: Центр учбової літератури, 2011. – 232 с.

Додаткова

8. В. Д. Базелевич Страхування : підручник– К.:Знання, 2008. – 1019 с.
9. Вовчак О. Д. Страхування : навч. посібник – Львів : Новий Світ-2000, 2004. – 480 с.
10. Вовчак О. Д. Страхові послуги : навч. посібник – Львів: Компакт-ЛВ, 2005. – 656 с.
11. Страхування: Підручник / Керівник авт. колективу і наук. ред. С. С. Осадець. — Вид. 2-ге, перероб. і доп. — К.: КНЕУ, 2002. — 599 с.
12. Страхование: Учебник/ Под ред. Т.А. Федоровой. — 2-е изд., перераб. и доп. — М.: Экономистъ, 2004. — 875 с.
13. Страхування: теорія та практика: навч.-метод. посібник / Н. М. Внукова; за ред. Н. М. Внукової. – Х. : Бурун Книга,2004. – 376 с.
14. Тарасова Ю. А. Страхование. Учебно-методическое пособие. 2-е изд., перераб. и доп. «Высшая школа экономики». – СПб.: Отдел оперативной полиграфии НИУ ВШЭ – Санкт-Петербург, 2012.
15. Ткаченко Н. В. Страхування. Практикум: навч. посібник – К. : Ліра-К, 2007. – 270 с.

Інтернет-ресурси

16. www.uainsur.com – Ліга страхових організацій України
17. <http://www.moody.com/>
18. <http://rokf.ru/investment/>
19. <http://www.investgazeta.net/>
20. <http://portal.rada.gov.ua> – офіційний сайт ВР України

